

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра філософії**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ
«02» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська
Освітня програма	Чеська мова та література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

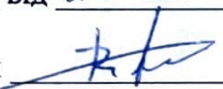
Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» » для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035. Філологія предметної спеціальності (спеціалізації) 035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська освітньої програми «Чеська мова та література».

Розробник: Дербак Анжеліка Петрівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії факультету суспільних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії

Протокол № 1 від 24.08 2024 року

Завідувач кафедри Василь ЛЕВКУЛИЧ

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 1 від 02.09. 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90	2-й
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	3-й
	Лекції:
	24
	Практичні (семінарські):
	20
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	46

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Філософія**» є забезпечення майбутніх спеціалістів необхідними знаннями найперших життєвих орієнтирів, оволодіння свідомими засобами самовизначення людини у світі, формування гуманістичних цінностей, дати студентам даної спеціальності цілісне уявлення про особливість філософського знання, специфіку вирішення філософією універсальних проблем людського існування, які хвилювали і продовжують хвилювати людство, розкрити творчу роль філософії в сучасній культурі загалом і науці зокрема. Продемонструвати шляхи духовного зростання особистості і сформувати відповідальне ставлення до іншої людини та її цінностей.

Завданням (відповідно до вимог освітньої програми підготовки здобувачів **першого/бакалаврського рівня вищої освіти**) є сформувати у здобувачів уміння застосовувати набуті знання на практиці, науково пояснювати будь-яке мовне явище, давати йому оцінку.

Відповідно до освітньої програми «Чеська мова та література», вивчення дисципліни «**Філософія**» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) компетентностей спеціальності (ЗК 03, ЗК 11) та фахових (спеціальних) компетентностей (ФК 02, ФК 12):

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Філософія**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми «Чеська мова та література»:

ОК 5 «Латинська мова»

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Чеська мова та література**», вивчення навчальної дисципліни «**Філософія**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.	ПРН01
Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично	ПРН02

аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	
Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.	ПРН04
Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.	ПРН05

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами вищої освіти після опанування навчальної дисципліни «Філософія»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти вести дискусії, формувати та відстоювати власну думку при спілкуванні, вільно володіти системою понять і категорій, що відображають особливості людського буття.	ПРН01
Вміти знаходити необхідну інформацію та застосовувати її в професійній діяльності. Володіти навичками аналізу та критичного мислення. Застосовувати їх в практичній діяльності. Здійснювати критичний аналіз першоджерел, як філософського так і професійного спрямування.	ПРН02
Розуміти філософію, як систему знань, що відображає розуміння людством основних принципів власного буття, буття природи і суспільства. Знати основні історичні етапи розвитку філософії, представників, джерела, вміти їх характеризувати, визначати особливості та взаємозв'язок різноманітних ідей, концепцій, теорій та парадигм. Знати предмет дисципліни, її структуру, коло проблематики, поняттєво-категоріальний апарат та значення для розвитку гуманітарних та суспільних наук, розуміти яке місце займає філософія в системі загальнолюдської та української культури.	ПРН04
Розуміти цінність та особливості духовної діяльності людини, її роль в розвитку особи та суспільства, значення для формування розвиненої цілісної особистості, яка в своїй діяльності спирається на гуманістичні цінності та на основі цього будувати співпрацю з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.	ПРН05

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання рефератів, есе.
2. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Під час навчання використовуються такі основні методи: пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); метод аналізу; репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою), мозковий штурм.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмова самостійна робота, перевірка індивідуальних завдань (повідомлення, есе, реферати, конспекти наукових джерел, словник термінів, відеопрезентації). Тестовий контроль у системі Moodle. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль

самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4			20	50	100
8	8	8	6					

T1, T2, T3, T4, T5, T6 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9		20	50	100
6	6	6	6	6				

T7, T8, T9, T10, T11, T12 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Семінарські заняття	5	10	5	10
Самостійна робота	2	10	2	10
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	2	10	2	10
Есе	2	10	2	10
Реферат	1	5	1	5
Доповідь з презентацією	2	5	2	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання навчальних досягнень під час практичних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується літературознавчою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується літературознавчою термінологією. Але в процесі розкриття окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому деякі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, розкриває його основний зміст, виявляє елементарні знання з тематики курсу. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання курсу.
1 бал	Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його розкрити, не розуміє змісту теоретичних питань та не вміє на практиці застосовувати ці знання.

Критерії оцінювання реферату

Оцінка	Критерії оцінювання
5 балів	Виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання
4 бали	Виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання
3 бали	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання дає неповні відповіді
2 бали	Є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; відсутній висновок

1 бал	Тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми
0 балів	Реферативна робота не виконана

Критерії оцінювання доповіді /презентації

Оцінка	Критерії оцінювання
5 балів	Відображена світоглядна позиція здобувача, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти та теоретичні відомості.
4 бали	Представлено власну точку зору при розкритті проблеми. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти.
3 бали	Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами
2 бали	Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без необхідної аргументації.
1 бал	Проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання
0 балів	Завдання не виконано.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з тестових завдань (1-50 б.).

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмним матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмного матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслугує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв’язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслугує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслугує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслугує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Філософія, її коло проблем

Філософія та світогляд. Світогляд і світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Життєво-буденний та теоретичний світогляд. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд, філософський світогляд. Специфіка філософського світогляду, його причини виникнення. Місце філософії в системі культури. Філософія і наука.

Тема 2. Предмет та функції філософії

Предмет філософії. Концепції походження філософії. Філософія як дослідження світоглядних проблем засобами раціонального мислення. Основне коло філософських питань. Основне питання філософії. Головні напрями у філософії. Проблема методу в філософії як теоретичне узагальнення прийомів і засобів пізнання та його історичного досвіду. Діалектика і метафізика.

Функції філософії. Світоглядна, гносеологічна, методологічна, аксіологічна, евристична та ін. функції філософії. Соціальна спрямованість філософського знання. Сутність загальнолюдських цінностей у філософії. Людина як найвища цінність.

Тема 3. Філософський зміст проблеми буття

Філософський зміст категорії «буття». Співвідношення категорій «буття», «субстанція», «матерія». Характеристика буття як філософської категорії. Поняття буття, його історичний генезис. Основні форми буття. Буття речей, процесів і станів природи. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Суспільне та індивідуальне буття. Проблема єдності світу.

Філософський зміст категорії «матерія». Формування і розвиток науково-філософського поняття матерії. Філософське визначення категорії «матерія». Сучасна наука про складну систему організації матерії та її властивості.

Спосіб та форми існування матерії. Рух як спосіб існування матерії. Саморух – вияв внутрішньої активності матерії. Види руху. Простір і час як форми існування матерії.

Властивості простору і часу.

Тема 4. Свідомість: її походження і сутність

Проблема свідомості в історії філософії. Матеріалізм, ідеалізм та дуалізм щодо розуміння природи свідомості.

Виникнення і генезис свідомості. Сучасні наукові уявлення на виникнення і розвиток свідомості. Генезис форм відображення на неорганічному, органічному та соціальному рівні розвитку матерії. Характер відображення. Передумови виникнення свідомості. Свідомість і мислення. Мислення і мова.

Сутність та структура свідомості. Рівнева структура свідомості: підсвідомість, усвідомлення, надсвідомість (інтуїція, осяяння, прозріння тощо), самосвідомість. Структура свідомості за компонентним складом: знання, пам'ять, норми, цінності, самосвідомість, воля, емоції і почуття. Структура свідомості за суб'єктним складом: індивідуальна, групова, етнічна, класова, масова, суспільна, загальнолюдська.

Творча активність свідомості та її основні функції. Творчий характер свідомості. Пізнавальна, акумулятивна, аксіологічна, творча, комунікативна та ін.

Модуль 2.

Тема 5. Діалектика та її альтернативи

Історичні форми і особливості діалектики. Зародження діалектики. Історичні форми діалектики: антична діалектика, діалектика середньовіччя, діалектика Нового часу, діалектика класичної німецької філософії, марксистська діалектика, сучасні західноєвропейські ірраціоналістичні концепції діалектики. Альтернативи діалектики.

Поняття діалектики, її основні принципи. Діалектика як один із методів філософії. Принципи розвитку і зв'язку, принцип конкретно-історичного підходу у вивченні явищ, принцип виявлення основної ланки у ланцюгу історичних подій, принцип єдності історичного і логічного, абстрактного і конкретного та ін.

Категорії діалектики. З історії вчення про категорії. Про співвідношення філософських категорій і понять спеціальних наук. Основні категорії діалектики: одиничне, особливе, загальне; зміст і форма; причина і наслідок; необхідність і випадковість; можливість і дійсність; система, елемент, структура.

Закони діалектики. Гносеологічна природа закону. Закон єдності і боротьби протилежностей. Закон взаємопереходу кількісних і якісних змін.

Тема 6. Пізнання як предмет філософського аналізу

Гносеологічна проблема в історії філософської думки. Пізнаваність світу і його законів в історії філософії. Агностицизм.

Поняття пізнання і його змістовні складові. Основні принципи теорії пізнання. Рівні та форми пізнання. Види пізнання. Процес пізнання та його елементи: суб'єкт пізнання, об'єкт пізнання, посередники пізнання (засоби пізнання як матеріального так і ідеального характеру).

Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу. Поняття практики. Види практичної діяльності. Функції практики.

Проблеми істини у філософії. Об'єктивність істини. Абсолютна та відносна істина. Конкретність істини. Форми істини (буденна, наукова, моральна та ін.) Сучасні концепції істини (релятивізм і догматизм).

Тема 7. Суспільство як предмет філософського аналізу

Поняття суспільства. Основні підходи до розуміння суспільства: натуралістичні, соціальний дарвінізм, органічна школа, расово-антропологічні школи, ідеалістичні концепції, історико-матеріалістичні. Суспільні відносини. Сфери суспільного життя.

Суспільство і природа. Природа як об'єкт філософського аналізу. Географічне середовище та його роль у житті суспільства. Екологічні проблеми, засоби їх розв'язання. Народонаселення – передумова та суб'єкт історичного процесу.

Людина як предмет філософського аналізу. Проблема людини в філософії. Діяльність як основа людського буття. Структура людської діяльності. Антропосоціогенез. Єдність природного і соціального в людині. Проблема смерті та безсмертя людини у філософському світогляді. Сенс життя людини.

Тема 8. Роль науки в інформаційному суспільстві

Сучасний зміст та історичний розвиток поняття інформаційного суспільства. Людина і наука в інформаційному суспільстві: екологічні, демографічні, економічні, організаційні, світоглядні, морально-ціннісні та інші перспективи й наслідки комп'ютеризації (Белл, Тоффлер, Масуда, Мак-Люен та ін.). Генеза *Homo intelligentis* (Й. Масуда). Специфіка процесів інформатизації сучасного українського суспільства та його наукової сфери.

Інформаційна складова сучасної науки. Процеси створення, накопичення, всебічної оцінки, розповсюдження, сприйняття і використання інформації: науково-методологічні, економічні, соціально-політичні, екологічні, світоглядно-ціннісні, етнокультурні, моральні виміри та перешкоди. Інформаційна складова загальної, виробничої, творчої культури та

професійної майстерності сучасного вченого, підприємця, висококваліфікованого спеціаліста виробництва.

Тема 9. Перспективи цивілізації на тлі сучасних викликів

Сутність цивілізації та цивілізаційного розвитку. Типи цивілізацій та критерії їх поділу.

Комп'ютеризація сучасного суспільства та науки, її перспективи. Суспільний прогрес і глобальні проблеми сучасності. Концепція суспільного прогресу та його критерії. Сутність і перспективи науково-технічного прогресу. Глобальні проблеми сучасності.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	У тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Філософія, її коло проблем	10	2	2			5
Тема 2. Предмет та функції філософії	9	2	2			5
Тема 3. Філософський зміст проблеми буття	16	6	4			8
Тема 4. Свідомість: її походження і сутність	10	2	2			5
Модульна контрольна робота	2					
Разом за модуль	45	12	10			23
Модуль 2						
Тема 5. Діалектика та її альтернативи	10	2	2			5
Тема 6. Пізнання як предмет філософського аналізу	8	2	2			4
Тема 7. Суспільство як предмет філософського аналізу	9	4	2			5
Тема 8. Роль науки в інформаційному суспільстві	9	2	2			5
Тема 9. Перспективи цивілізації на тлі сучасних викликів	9	2	2			4
Модульна контрольна робота	2					
Разом за модуль	45	12	10			23
Разом	90	24	20			46

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1.	Філософія, коло її проблем	2
2.	Предмет та функції філософії	2
3.	Філософський зміст проблеми буття	4
4.	Свідомість: її походження і сутність	2
5.	Діалектика та її альтернативи	2
6.	Пізнання як предмет філософського аналізу	2
7.	Суспільство як предмет філософського аналізу	2
8.	Роль науки в інформаційному суспільстві	2
9.	Перспективи цивілізації на тлі сучасних викликів	2
	Разом	20

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1.	Основні теми філософських роздумів: світ і людина, сутність і зміст людського існування.	5
2.	Місце й роль філософії у сучасному суспільному житті.	5
3.	Сучасні природничо-наукові теорії простору і часу і їх філософське значення.	8
4.	Функції свідомості.	5
5.	Закон заперечення заперечення.	5
6.	Критерії істини.	4
7.	Людина, індивід, індивідуальність, особистість.	5
8.	Перспективи оптимізації інформаційного обміну між різними галузями науки.	5
9.	Вирішення екологічних проблем сучасної цивілізації.	4
	Разом	46

6.5 Індивідуальні завдання

У межах навчальної дисципліни «Філософія» індивідуальна робота студента є варіативною і включає наступні завдання:

1. конспект із теми за заданим планом або планом, який студент розробив самостійно;
2. ведення словника термінів;
3. конспект першоджерел;
4. підготовка усної доповіді, реферату, презентації або есе з окремої теми, питання чи вузької проблематики, яку студент узгоджує з викладачем.
5. підготовка проєктів з соціально-філософської проблематики тощо

7.ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ,ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

ПК (IntelPentium 3,2 GHz/1GB/ 160GB/ Монітор 15" TFT), проектор EPSON EB-S6.

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MSOffice 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>, електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня

корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>, сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua>, інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бичко І., Ярошовець В., Бугров В. Філософія. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 648 с.
2. Білодід Ю.М. Філософія. Український світоглядний акцент: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Кондор, 2006. 358 с.
3. Блецкан М.І., Логойда В.М. Філософія: онтологія, гносеологія, діалектика: Курс лекцій, Ужгород, 2002. 216 с.
4. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Вища школа, 2005. 544 с.
5. Воронкова В.Г. Філософія: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 464 с.
6. Вступ до філософії: історико-філософська пропедевтика: Підручник / За ред. Г.І. Волинка. К.: Вища школа, 1999. 624 с.
7. Гусев В.І. Західна філософія Нового часу. XVII–XVIII ст.: Підручник. К.: Либідь, 2000. 368 с.
8. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія. Харків: Право, 2023. 424 с.
9. Історія філософії: Підручник / За ред. В.І. Ярошовця. К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. 774 с.
10. Петрушенко В.Л. Філософія: навч. посібник. Львів: Новий світ, 2011. 648 с.
11. Сандюк Л.О. Основи філософії. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 412 с.
12. Скотний В.Г. Філософія: історичний і систематичний курс. К.: Знання України, 2005. 576 с.
13. Філософія: Підручник / Є.М. Причепій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль. К.: Академвидав, 2006. 592 с.
14. Філософія: Світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник / В.Г. Табачковський, М.О. Булатов, Н.В. Хамітов та ін. К.: Либідь, 2003. 432 с.
15. Філософія: Навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів./ кол.авторів, кер.автор.кол. А.О.Приятельчук. Київ, 2021. 560с.
16. Філософія [Електронний ресурс]: навч.посібник/ Ю.М.Вільчинський, Л.В.Северин-Мрачковська, О.Б.Гаєвська та ін. Київ:КНЕУ, 2019. 368 с.
17. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посібник. /за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. Київ: Знання, 2009. 621 с.

Допоміжна література

1. Аристотель. Метафізика. Пер. О.Панича. Київ: Темпора, 2022. 848 с.
2. Г'юм Д. Трактат про людську природу. К., 2003
3. Дьюї Дж. Моральні принципи в освіті/ Пер. з англ.. Мирослава Олійник. Львів: Літопис, 2001.
4. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках / Пер. з фр. В.Андрушка і С.Гатальської. Київ: «Тандем», 2001.
5. Камю А. Міф про Сізіфа.//Альбер Камю. Міф про Сізіфа. Бунтівна людина/ Пер. з фр. О.Жупанський. Харків:Фоліо, 2022.
6. Кант І. Критика чистого розуму. К.: Юніверс, 2000. 504 с.
7. Кант І. Критика практичного розуму./ Пер. з нім.: Ігор Бурковський. Київ: Юніверс, 2004.
8. Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі./ Пер. з німецької Анатолій Онішко. Львів: Літопис, 2002.

9. Остапець І.Ю., Денисенко В.М., Привалов Ю.О. Свобода як цивілізаційний принцип: Монографія. К., 2016.
10. Остапець І., Дербак А. Система свободи Б.Спінози/ І.Остапець, А.Дербак // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 43. С.145-153.
11. Платон. Бенкет. Видавництво Українського католицького університету, 2018.
12. Ролз Дж. Теорія справедливості. К.: Основи, 2001.
13. Сенека Л.А. Моральні листи до Луцілія./Переклад з латини Андрія Содомори. Львів: «Апріорі», 2019.
14. Ситник П.К., Дербак А.П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні. Монографія. К.:НІСД, 2004.
15. Спіноза Б. Етика. Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2015.
16. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Переклад з англійської Олени Замойської. Харків. 2016.
17. Фромм Е. Мистецтво любові/Пер.В.І.Кучменко. Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2021.
18. Ходанич Ю.М. Ідея любові та милосердя в західній філософській думці ХХ ст. / Вісник Черкаського університету. Серія: Філософія. 2017. № 2. С. 106-112.
19. Шлемкевич М. Загублена українська людина /М.Шлемкевич// Хроніка – 2000. 2000. №39-40. С.317-339.
20. Юркевич П. Серце і його значення в духовному житті людини за вченням слова Божого / П.Юркевич// Хроніка – 2000. 2000. №39-40. С.563-586.
21. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В. Л. Петрушенка. Львів: «Новий світ-2000», 2020. 492 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://philsci.univ.kiev.ua/>
2. <http://www.pidruchniki.ws>
Бібліотека українських підручників
3. <http://www.uct.kiev.ua/~sofi/>
4. <http://www.synergetics.org.ua/>